

Шахкулян Артур Мартунович,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту заочного
та дистанційного навчання Національної
академії внутрішніх справ

ЗМІСТ І ПРИЗНАЧЕННЯ ІНСТИТУТУ НЕДОПУСТИМИХ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Інститут визнання доказів недопустимими являє собою сукупність норм кримінального процесуального права, що регулюють підстави, порядок та наслідки визнання фактичних даних недопустимими як докази. Специфіка даного правового інституту полягає у тому, що серед охоронних норм, які входять до його складу поряд із регулятивними нормами, є норми-санкції, сутність яких полягає у ненастанні для суб'єктів доказування правових наслідків, на які вони розраховували, якщо ними не дотримано порядку збирання та фіксації фактичних даних, передбаченого законодавством.

Інститут недопустимих доказів у кримінальному провадженні представляє собою важливу правову концепцію, яка визначає, що певні докази не можуть бути використані на судовому засіданні за певних причин. Зміст цього інституту можна розкрити наступним чином:

- захист прав обвинуваченого. Основна мета – це захист прав обвинуваченого в кримінальному провадженні. Він гарантує, що позов має право на справедливий судовий процес і не піддається незаконному переслідуванню чи зловживанню правоохоронними органами;

- презумпція невинуватості. Відповідає принципу презумпції невинуватості, який передбачає, що обвинувачений визнається невинним, доки не доведено його вину. Це важливе право обвинуваченого, і інститут недопустимих доказів повністю його забезпечує;

- право на захист. Забезпечує право на захист обвинуваченого. Він надає адвокатам можливість боротися за права свого клієнта, оскаржуючи докази, які вважаються недопустимими;

- захист від незаконних дій правоохоронних органів. Виступає як інструмент для захисту від незаконних дій правоохоронних органів. Він також допомагає запобігти порушенню прав громадян під час збору доказів, незаконному обшуку або арешту;

- забезпечення справедливості та законності судового процесу. Сприяє справедливості та законності судового процесу, допомагає виключити з розгляду докази, які не відповідають вимогам правової системи;

- принципи та процедури. Забезпечує дотримання встановлених принципів та процедур. Зазвичай це включає в себе адвокатську діяльність, судові рішення щодо недопустимості доказів, а також можливість оскарження цих рішень [1, с. 115].

Загалом, сутність інституту недопустимих доказів виникає в тому, щоб забезпечити справедливий та законний судовий процес, захистити права обвинуваченого та запобігти зловживанням правоохоронних органів під час збору доказів у кримінальних провадженнях.

Функціональне ж призначення інституту недопустимих доказів полягає у:

- стимулюванні дотримання правових норм суб'єктами доказування;
- гарантуванні забезпечення прав учасників кримінального провадження,
- застосування належної правової процедури доказування у кримінальних провадженнях,
- забезпечення права на справедливий суд та ухвалення законного, обґрунтованого, вмотивованого та справедливого рішення суду [2, с. 54].

Список використаних джерел

1. Грошевий Ю. М. Проблеми диференціювання порушень кримінально-процесуальних норм у доказуванні. *Вісн. акад. прав. наук України*. Харків, 1997. №2. С. 112–121.

2. Кайло І. Ю. Допустимість доказів у кримінальному процесі України : дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.09. Харків, 2016. 210 с.

Шановал Олена Вікторівна,
адвокат адвокатського об'єднання «РОЯЛ
ПРОТЕКШН»

ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИЙ ЯК ОСОБЛИВИЙ СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

За час повномасштабного вторгнення Росії до України, українське національне законодавство постало перед низкою питань, які зумовлені війною, і набули важливості знезацька. Зокрема це питання військовополонених, їх статусу, та у випадках передбачених законодавством и процесуального статусу у кримінальних справах.

Відповідно до норм міжнародного права, комбатанти не несуть відповідальність за вчинення злочину військової агресії. Проте, особи які вчинили інші, загальнокримінальні злочини, мають нести відповідальність за них.

Станом на 18.10.2023, відповідно до повідомлення Офісу Генеральної Прокуратури України, було зареєстровано 107400 злочинів у сфері порушення законів та звичаїв війни [1]. Більшість з цих злочинів було здійснено військовими РФ. Однією з головних засад кримінального судочинства є невідворотність покарання за здійснений злочин. Іноді, правоохоронці органи мають можливість встановити причетність військовополонених до здійснення даних злочинів. У